

Klima- og Miljødepartementet (KLD)

Vår ref
12/4261

10.03.2015

Konsekvensvurdering – endring av reguleringen av blyhagl

Stortinget vedtok den 4. februar 2015 å innføre blyhagl på jakt utenom våtmarker og skytebaner, Jegernes Interesseorganisasjon (JI) har vurdert tidligere forskrift fra 1991. Denne forskriftsteksten vil jegere før 2005 kunne kjenne seg igjen i. Reguleringen kan bygge videre på denne tidligere forskriftsteksten som regulerer bruk av blyhagl knyttet til jakt på arter, eller man kan velge å regulere bruken knyttet til områder.

En forskriftstekst som inneholder et fortsatt generelt forbud vil etter vårt syn være å motsette seg Stortingets vedtak om oppheving av forbudet. Jegernes Interesseorganisasjon har fått klare tilbakemeldinger fra jegere om at et forslag fra Miljødirektoratet som medfører dette er uakseptabelt og et tegn på at man ikke har tatt vedtaket og de bakenforliggende fakta inn over seg. Hvordan Stortinget vil stilles seg til en slik fortolkning av vedtaket er uvisst.

Human jakt har vært et svært viktig tema for jegere i all den tid det har vært forbudt å bruke blyhagl. Jaktstart for noe vilt er allerede 15. juli, og i august blir det åpnet for jakt på flere arter. Rype og skogsfugl jakt starter i september. Så blyhagl bør være tilgjengelig før første jaktdato i juli.

Når det gjelder håndheving av reguleringene så er vårt bestemte inntrykk at jegere generelt har stor forståelse for at man skal benytte annen ammunisjon enn bly i våtmarksområder. Dette borger for at man lojalt vil etterfølge reguleringene. Det er mulig at en regulering med forbud mot bruk av blyhagl på arter som i hovedsak oppholder seg i våtmark er det som er det enkleste å følge opp ved kontroller av jakttoppsyn og personell fra SNO.

Definisjoner på våtmarksområder

For å sikre smidigheten av definisjoner av våtmarksområder, så kan de i all hovedsak deles i to typer som er enkle og skille fra hverandre.

1. Våtmarksområdet tilknyttet større vannsystemer
2. Våtmarksområder med små reguleringer i vannsystemet

Utdyping av definisjonene

1. Våtmarksområder i større vannsystemer er områder man finner i nær tilknytning til vatn og vassdrag hvor det er stor avrenning. Slike områder har stor utskiftning av vannet, og det vil være flere bekker og elver ut av området som fører til større vassdrag. Slike våtmarksområder finner man ofte i høyfjellet, større dalstrøk og ved kysten. Som regel vil det her renne elver av en viss størrelse i dalbunnen. Slike våtmarksområder er ikke å anse

som truende – se for øvrig NIVA rapport LNR 4623 – 2003 som viser til vannkvalitet og forurensningsgrad av metaller i vann og biota på Hjerkinnskytefelt. Her er det ikke målt forurensning i elvene som renner gjennom skytefeltet, hverken i vann eller biota.

2. Våtmarksområder med små reguleringer i vannsystemet finner man ofte i lavlandet, og er sjeldent koblet sammen med større bekker som muliggjør stor utskiftning av vann. Disse områdene er også ofte svært gode hekkeområder for vadere og gress/vannplante spisende andefugler. Disse våtmarksområdene er et ofte ensartet flatt landskap som er myr og med gjengrodde vannsystemer med åpne vannområder. Vegetasjon av trær finner man ofte på mindre høydedrag i slike områder og de er ofte kortvokste pga. dårlige grunnforhold (myr og gjengrodde vatn).

Ved et forbud med definisjoner som omfatter områder som er definert som våtmark må det utarbeides oversiktskart over områder der det er forbudt å jakte med blyhagl. Dette vil være meget ressurskrevende da man ikke kan forvente at tilreisende jegere som er en kortere periode i et område på jakt kan tilegne seg dette selv. Det vil være utfordrende å føre tilsyn og kontroll med om bestemmelsene blir etterfulgt da jegere vil bevege seg inn og ut av områdene som er definert som våtmark.

Definisjon av arter

Arter som stort sett oppholder seg i våtmark er ender, gjess, svaner og vadefugler.

Ved og i forskrift å forby bruk av blyhagl under jakt å disse artene vil man oppfylle kravet om at man ikke bruker blyhagl under jakt i våtmark.

Når disse artene oppholder seg på innmark og åpent vann må det være unntak i forskriften slik at man her kan benytte den mest effektive og hensiktsmessige ammunisjonen.

Det å forholde seg til denne reguleringen er kjent for de som har jaktet småvilt før 2005 og er også lett å kommunisere også til nye jegere.

Forslag til endringer

Når det gjelder endringer i jaktutøvelsen, primært på småvilt, så må endringene være tydelige og enkel å forholde seg til for jegeren.

I Norge kan vi jakte totalt på 56 arter som det er åpnet for gjennom jakttidforskriften. De fleste av disse er småvilt. Det er kun et hjortevilt man kan skyte med hagle, og det er rådyr. De fleste småviltartene og predatorerne som det er jakttid på lever i områder som ikke defineres som våtmark.

Jakt på gås, ender og sjøfugl under trekk i jaktperioden er normalt, og disse oppholder seg da ofte ved kysten og på innmark. Dette er hardskutt fugl, og man har en økt risiko for skadeskyting med alternative haglmateriale. Dette vil reduseres kraftig ved å bruke blyhagl, og man får en mer human jakt. Her må det åpnes for å bruke blyhagl på innmark og over åpent vann under jakt på ender, gjess og vadefugler.

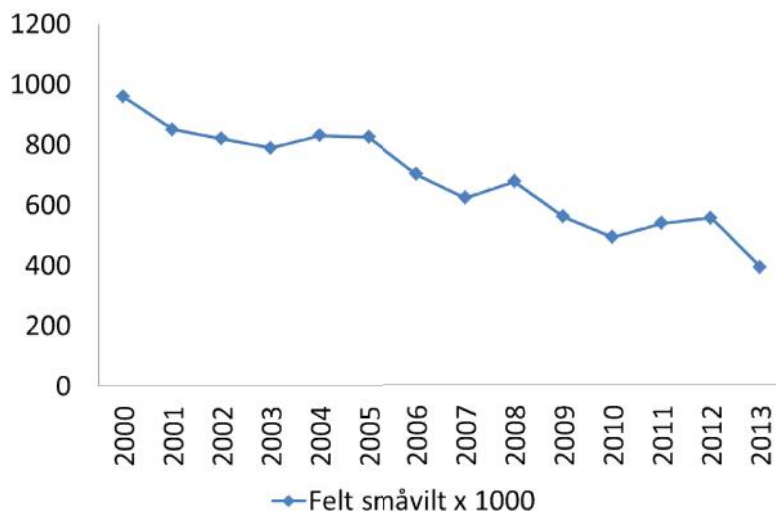
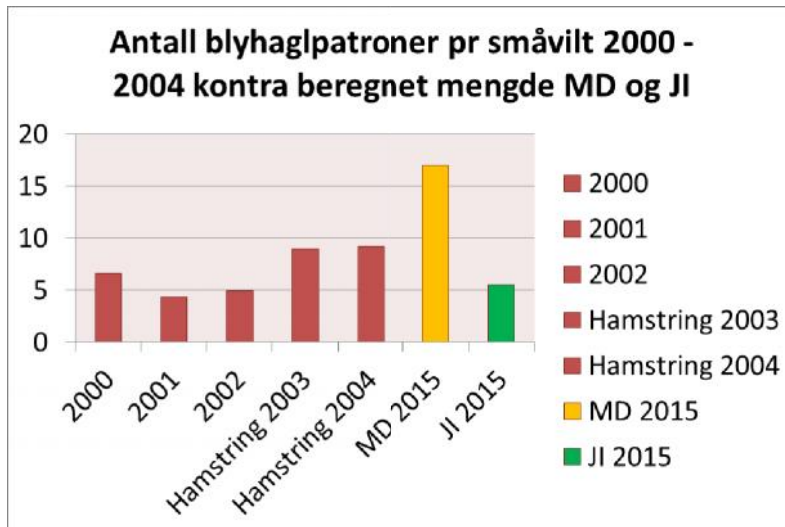
Videre så jaktes det også på arter man ikke setter i sammenheng med matvilt. Predatorer som kråke, ravn, skjære, mår, rødrev, mink, røyskatt, grevling og mårhund er arter som på kort tid kan ødelegge viltbestander av rype og skogsfugl. Dødeligheten til flere av disse artene er mindre enn for rype og skogsfugl, pga. deres evne til å tilpasse seg ulike miljøer. Disse artene må beskattes for å skape en balanse i økosystemet. Man må her også åpne opp for å bruke det mest effektive haglmaterialet under jakt på disse da krav til effektiv avlivning også må gjelde for vilt som ikke nyttes til mat.

Jegernes Interesseorganisasjon er av den oppfatningen i regulering for bruk av blyhagl må fordeles mellom produktforskriften og forskrift om jakt, felling og fangst.

Med produktforskriften gjeldene for skytebaner og forskrift for jakt, felling og fangst for jakt gjeldene under praktisk utøvelse av jakt.

Helse- og miljømessige konsekvenser av å lempe på reguleringen av blyhagl

Som et resultat av de foreslåtte endringene som åpner for import av blyhagl til Norge, vil det bli innført årlig ca. 70-85 tonn blyhagl. Miljødirektoratet opererer med tall som er urealistisk høye da de har benyttet kun tall fra de to årene før forbudet ble innført hvor det på grunn av hamstring begge årene var unormal høy import av blyhagl i forhold til skutt vilt. Antallet felt småvilt har også gått betydelig ned siden 2005. (Se illustrasjoner)

Blyammunisjon bør tas ut av REACH arbeidet da metallisk bly ikke har samme risiko for forurensning og miljø som bly i mer flyktige forbindelser. Det er samtidig det klart beste alternativet til bruk i både rifle og haglammunisjon. Å ta bort dette materialet kan føre til uheldige konsekvenser i forhold til dyrevelferd og sikkerhet.

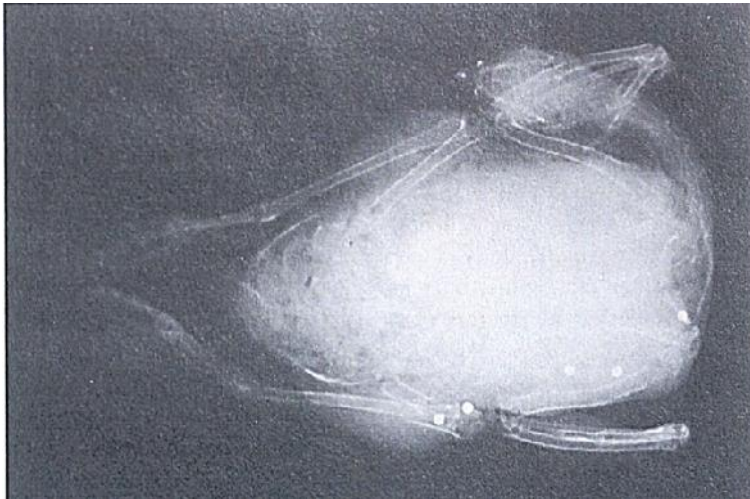
Når det gjelder menneskelig helse ved endring av blyhaglforbudet, så er konsekvensen av blyhagl minimale. Konsum av småviltkjøtt medfører ikke større inntak av bly enn normalt i kosten. Det er fastslått i tre norske studier at inntak av rype skutt med blyhagl ikke medfører høyere nivåer av bly i blodet hos de som ble testet.

Når det gjelder bly i naturen, så vil det her være minimal tilgjengelighet for annet vilt. Bly vil raskt synke ned i vegetasjonen pga. vekt, og vil ligge i ro. Blyhagl som er i metallisk form kapsler seg inn og avgir ikke bly til grunnen rundt seg. Bly finnes naturlig i jordsmonn. Faren for at andre fugler og dyr skal få dette i seg er minimale, og får de det i seg vil det passere fordøyelsessystemet

raskt. Å problematisere ett hagl pr. 25m² som et resultat av hundre års jakt med blyhagl er noe overdrevet. Dette er Naturvårdsverket's estimat for spredning, som er overførbart til Norge.

Det er blitt nevnt at rovfugl, som er høyere opp i næringskjeden, kan forgiftes av blyhagl når de spiser åtsler av vilt skutt med blyhagl. Det er i en nyere studie ikke konstatert at blyammunisjon er en vesentlig kilde til bly i rovfugl i Norge. En indikasjon på det samme er at bestanden av arter som kongeørn økte betraktelig i tiden før innføringen av blyhaglforbudet.

I en studie fra 92-96 fant man at de rypene som hadde blyhagl i seg, hadde 1-2 hagl. Dette er noe en rype fint kan leve med. De som hadde stålhagl i seg, hadde 4-6 hagl. Treff med så mange hagl indikerer et godt treff på moderat avstand. Stålhagl hadde ikke trengt inn i kroppen på rypene slik at de kunne nå vitale organer. Stålhagl som benyttes til jakt er større i diameter enn blyhagl og kan i tillegg korrodere mens det er i viltet. Dette påfører viltet unødig lidelse. I studien fra 92-96, er det påpekt en sammenheng mellom bruk av stålhagl og økt skadeskyting. Vi mener vi har god dekning for å hevde at stålhagl og andre alternative hagl med mindre egenvekt enn bly fører til økt skadeskyting på bakgrunn av disse

Røntgenfoto av snarefanget lirype som har overlevd skadeskyting. Hele seks stålhagl hadde truffet uten at rypa døde.

Forslag til tekst i forskriftene:

Ny tekst til forskrift for å kunne bruke blyhagl til jakt bør som et utgangspunkt i det over, være lett å kunne håndheve for jegere.

§ 17 første ledd i "Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst" sier i dag; "-Under jakt og felling er det ikke tillatt å medbringe eller bruke blyhagl".

Når man da tar de retningslinjer gitt av Stortinget for å kunne gjeninnføre og bruke blyhagl på jakt igjen, foreslår JI å endre lovteksten til denne.

Alternativ 1: Forskrift om endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst (om innføringen av blyhagl til jakt)

Hjemmel: Fastsatt av Miljødirektoratet **XX.XX.2015** med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet, jf. § 20 jf. delegeringsvedtak 2. april 1982 nr. 592.

I

Forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd skal lyde;

Under jakt og felling er det **ikke tillatt å bruke blyhagl under jakt på ender, gjess og vadefugler unntatt rugde. Med unntak når disse oppholder seg på eller over innmark og åpent vann.**

II

Forskriften trer i kraft **XX.XX.2015**

Alternativ 2: Forskrift om endringer i forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst (om innføringen av blyhagl til jakt)

Hjemmel: Fastsatt av Miljødirektoratet **XX.XX.2015** med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet, jf. § 20 jf. delegeringsvedtak 2. april 1982 nr. 592.

I

Forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd skal lyde;

Under jakt og felling er det **tillatt å bruke blyhagl på alt vilt, men ikke på vilt som oppholder seg i naturlige våtmarksområder hvor blyhagl er forbudt å bruke.**

II

Forskriften trer i kraft **XX.XX.2015**

Endringer i produktforskriften

Det er naturlig at produktforskriftens § 2-2 også blir endret.

Forskrift om endringer i produktforskriften (om innføring av blyhagl til jakt)

Hjemmel: Fastsatt av Klima- og miljødepartementet **XX.XX.2015** med hjemmel i lov av 11. juni 1976 nr 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) § 4 jf. forskrift 5. august 1977 nr. 2 om gjennomføring av lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester.

I

I forskrift 1. juni 2004 nr. 922 om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 2-2 skal lyde;

§ 2-2 Blyhagl **på skytebane**

Det er forbudt **å bruke** blyhagl **på skytebane.**

II

Forskriften trer i kraft **XX.XX.2015.**

Med vennlig hilsen

Ronny Wollert Andreassen

Prosjektleder

Jegernes Interesseorganisasjon